ئایا ئەمە وۆرك شۆپی شانۆییمان هەیە؟.. حەیدەر عەبدولڕەحمان

وۆرك شۆپی شانۆیی خێراترین رەگەیەكە بۆ راهێنانی شانۆكاران و ئەكتیفترین فۆرمەكی پراكتیكیە لەم بوارەدا.
لەرەگەی وۆرك شۆپەوە دەتوانین ئامادەكارییەكی زانستی و ئەكادیمی دروست بكەین و ئاستی تواناو دەسەڵاتی شانۆكارانمان بەگشتی بۆ ئاستەكی خوازراو بەرز كەینەوە، بەتایبەت لەڕووی جەستەو ئەداو ئیلقای ئەكتەرو تەقاندنەوەی توانا شاراوەكانی، كەوێرای لایەنە پراكتیكییەكان لایەنی تیۆری و جەستەیی ئەكتەر هاوكوف بەیەكتر دەكات.
ئیدی هەر لەئامادەكردنی تێكستەوە،تا دەگاتە پرۆسەی دەرهێنان و ئەدای ئەكتەرو ئیلقاو ریتمی دەنگ وفۆرمە لێك جیاوازەكانی نمایش، كەچی ئەوەتا لەزۆر لەو پەیمانگاو ئەكادیمیانەی لە مێژە خەماندا بەدەگمەن كەسانی شارەزاو پسپۆر شارەزاییان لەبواری شانۆدا كەمە، لەوانەی پەنا بۆ ئەنجامدانی وۆرك شۆپ دەبەن، بۆ ئەوەی پێویستییەكانی ئەكتەرو دەرهێنەریان پڕ پێبكرێتەوە، یان زانیارییەكی زۆتر دەربارەی ئەزموونی شانۆیی بخەنە سەر ئەزموونەكانی خۆیان.
زۆر لەو وۆرك شۆپانە دەگێڕێنەوە سەر ئەو رێباز و شێوازانەی كە بلیمەتەكانی شانۆی وەك برێخت، ستانسلافیسكی، كرۆتۆفسكی و مایرهۆل، بیتەر برۆك و زۆرانی دیكە، بۆ راهێنان و ئامادەكردنی ئەكتەر، چ بۆ ئەكتەرە باوەڕپێكراوەكان كە پێویستیان بەئەزموونی هەمیشە هەیە بۆ پەرەپێدانی توانایان، چ بۆ ئەكتەرە بەهرەمەندەكان بۆ پێگەیاندنی تواناكانیان بەشێوازەكی ئەكادیمی و زانستی .
هەمیشە ئەكتەر پێویستی بە هەمەڕەنگی هەیە لەنواندندا ، چونكە سنورێك نیە بۆ داهێنان، لەهەمان كاتیشدا لەڕێگەی ئەو وۆرك شۆپانە دەكرێت ئەكتەر خاڵە لاوازەكانی خۆی بدۆزێتەوەو هەوڵی چارەسەركردنی بۆ بدات.
لای ئەمە وۆرك شۆپی شانۆیی بەدەگمەنەو رەنگە ساڵی جارە وۆرك شۆپێك ساز نەكرێت ، ئەمەش هیچ كاریگەریەكی نابێت بەسەر ئەكتەر و تواناو دەسەڵاتی نواندنی ئەكتەر، ئەگەر ئەو وۆرك شۆپانە بەردەوام نەبن و بەرنامەڕێژییان بۆ نەكرێت و قۆناغ بە قۆناغ پراكتیك نەكرێن.
جگە لەوەی وۆرك شۆب ، سەرچاوەی سەرەكی هوشیاریی و مەعریفی شانۆكارە بۆ گەشە پێدانی توانستە تیۆریەكانی .

بەڵام لەو نێوەندەدا پرسیارێك دروست دەبێت ئەویش ئەوەیە، كێن ئەو لایەنانەی كە بەرپرسن لەكردنەوەی وۆرك شۆپی شانۆیی؟

بێگومان هەر شوێنێك كە ئەكتەری تێدا كاربكات، بۆی هەیە وۆرك شۆپ بۆ راهێنان و پێگەیاندنی ئەكتەرەكانی دروست بكات، هەر لە زانكۆكان و پەیمانگاو ئەكادیمیەكانەوە بگرە تادەگاتە تیپ و گروپە شانۆییەكانەوە.

بەتایبەت ئەو لایەنانەی كە پسپۆڕن بەكاری شانۆیی، وەك بەڕێو□ بەرایەتی شانۆ ، یان بەشی شانۆ لە كولێژو ئەكادیمیاو پەیمانگا هونەری□كاندا، گرنگە ئەگەر لابووری هەمیش□یان هەبێت بۆ گەشە پێدانی توانستی جەستەیی و دەنگ و ئیلقاو ئەدای شانۆیی .

دەرهێنەرانی خۆمان تەنها لەكاتی خۆئامادەكردن بۆ پێشكەشكردنی شانۆگەریەك كاری راهێنان تەنها بۆ بەرهەمەكانی خۆیان دەكەن، نەك بۆ ئامادەكردنی هەمیشەیی ئەكتەر، بەشی زۆری ئەو راهێنانانەش راهێنانی تەقلیدی و سواون، چونكە تێهەڵكێش نەكراون بە هیچ میتۆدێكی جیهانی و ئەزموونی نوێ بۆ ئامادەكردنی ئەكتەر.

لەلایەنەكی دیكەوە من دڵنیام هیچ لەو دەرهێنەرە تەقلیدیانە ئاشنانین بەهیچ ستایلێكی زانستی و ئەكایمی جیهانی كە ئەكتەرانی جیهان بۆ ئامادەكردنی ئەكتەر پیادەی دەكەن،

لەوانەش ستایلە هاوچاخەكانی شانۆ..

دەرهێنەرە لاوەكانیشمان بەهەمان شێوە سەرچاوەیەكیان نیە بۆ خۆڕاهێنان بەو مەنهەجە جیهانییانە، بۆیە زۆر جاران پشت ب□ ئەزموونی تایبەتی خۆیان دەبەستن.

تا ئێًستا زۆرینەی دەرهێنەرانی ئێمە دەڵێن ئێمە بەستایلی ستانسلافسكی یان برێخت كار دەكەین، بەڵام كام لەوانە وۆرك شۆپێكی جیهانی بینیوە لەسەر ئەو قوتابخانانە؟!

لەكوێوە ئەو ئەزمونانەیان وەرگرتووە تا لێرە لە كوردستان پیادەی بكەن؟

كامەیان ئاشنا بەرێبازی مایرهۆڵدو جاك لۆك و كرۆتۆفسكی و پیتەر برۆك و ئەوانی دیكەن؟ بەشداریان لەچ وۆرك شۆپێكی تایبەت بەسینۆگرافیاو دەرهێنان و هونەری نووسینی تێكست و چەندین پێكهاتەی دیكەی شانۆیی كردووە بۆ ئەوەی لەو قالبە چەسپاوەی خۆیان دەربێن و تەكانێك بەو جەستەو هزرە سواوەی خۆیان بدەن؟

لە هەموو ئەوانەی تا ئێستا لەبواری وۆرك شۆپدا شوێن پەنجەیان دیارە، د. فازڵ جاف- ە كە تا ئێستا چەندین وۆرك شۆپی لەوڵاتانی ئەوروپاو لە وڵاتانی كەنداوو هەندێ وڵاتی دیكەی عەرەبی ئەنجام داوە، وێڕای چەند وۆرك شۆپی دیكە لە كوردستان،

بەڵام ئەوەندەی ئەو كار بۆ مەغریب و تونس مەراكیش و كویت دەكات

خۆزگە نیو ئەوەندەی بۆ شانۆکارە لاوەکانی خۆمان بکردایە کە ئەمڕۆ
تا ئەوپەڕی ئێسقان پێویستیان بەشارەزای وەك ئەو هەیە، بەڵام
ئەویش پاساوی خۆی هەیەو دەڵێت :
من خۆم بێ ئەوەی داوام لێ بکرێت، یان بانگهێشت بکرێم داوام
کردووە کە زەمینە خۆش بکەن بۆ ئەوەی وۆرك شۆپیان بۆ ساز بکەم،
کەچی ئەوان ئەوەیان بەلاوە مەبەست نییە و کۆمەڵێ گیروگرفتی ئاوات
بۆ دەنێنەوە کەتۆ دەست لەو بیرکردنەوەیە هەڵگریت! دەتوانم ئەمەت
بە بەڵگە بەنووسراوی فەرمی بۆ بسەلمێنم!
هەردوو هونەرمەندی بەتوانا (نیگار حەسیب قەرەداغی) و (شەماڵ
عومەر) کە خاوەنی لابوری لالشن لەوڵاتی ڤیەننا و لەسەر ئاستی جیهان
وەك دوو مامۆستاو شارەزای دیاری سازکردنی وۆرك شۆپ ناسراون،
بەڵام بەگشتی ئەو وۆرك شۆپانە تا ئێستا کاریگەرییەکی ئەوتۆیان
بەسەر شانۆکارانی کورد بەجێ نەهێشتووە، یان بەشێوەیەکی دیکە
دەتوانین بڵێین رەنگە ئەو ئەزموونەی ئەوان بۆ گەلانی دیکە خێری
زێتری بووە وەك بۆ ئێمە، رەنگە ئەمەشیان گەلێك هۆکاری هەبێت.
من سەرم لەو هاوکێشەیە دەرناچێ، بۆچی دەبێ نیگار حەسیب قەرەداغی
و شەماڵ عومەر ، وۆرك شۆپ لە ژاپۆن و ئێران و بۆسناو چەندین
وڵاتی دیکەی جیهان ساز بکەن کەچی وڵاتی خۆمان ئەو پرسە بەهەند
هەڵناگرێ و ئەو شارەزایانە بانگهێشت ناکات بۆ ئەوەی
ئەزموونەکانیان بەخزمەتی وڵاتی خۆیان بەرجەستە بکەن؟
رەنگە ئێمە بۆ سازدانی وۆرك شۆپی شانۆیی پێویستیمان بەشارەزایانی
جیهانیش هەبێت،
بەڵام گرنگتر ئەوەیە کە ئێمە لەشارەزاکانی خۆمانەوە دەست پێ
بکەین و سوودئەزموونەکانی ئەوان وەربگرین لەو هەلو مەرجەدا بۆ
ئەمڕۆی شانۆی کوردی لە بارتر بێت . .
بەلای منەوە گەرم و گوڕی باری شانۆیی هەر تەنها ب□ خ□ستنە سەر
شانۆ نابێت، بەبێ گوێدانە ئاستی بەرهەم و هاوکێشەی بەرهەم، بەڵکو
گرنگتر لەوە ئەوەیە کە ئێمە هەوڵی گۆڕینی خوێنی شانۆییمان
بدەین، شانۆکارە لاوەکانی خۆمان بەشێوازێکی ئەکادیمی و زانستی
پەروەردە بکەین، لابوور و وۆرك شۆپی بەردەوام بکەینەوە بۆ
دروستبوون و پێگەیاندنیان، هەمیشە لەنەخشەو پلانی
کارکردنماندا، مەودایەکە بەرفراوان بەجێبهێڵین بۆ وۆرك شۆپو
پێشکەشکردنی محازەراتی شانۆیی دەرباری پێکهاتە شانۆییەکان و
چۆنیەتی بەپراکتیك کردنیان لەسەر شانۆ، بەپشت بەستن بەجەستەی
ئەکتەرو دەرهاوێشتەکانی جەستەی ئەکتەر.
لەوڵاتی ئێمەدا دەرهێنەر لەکاتی ئامادە کردنی شانۆ پەنا بۆ پرۆڤە
دەبات بۆ راپەڕاندنی بەرهەمەکەی خۆی، بەڵام کار ناکەین بۆ دروست

کردنی ئەکتەرو بەرجەستە کردنی جەستەو مەعریفەی شانۆیی لای ئەکتەر بە شێوەیەکی هەمیشەیی، بۆیە لە زۆربەی بەرھەمە شانۆییەکاندا توانستی ئەکتەر لای دەرھێنەرێك بۆ ئەوی تر دەگۆڕێت.

لە هەندێ حاڵەتدا پێویستیمان بە لابوری شانۆیی دەبێت کە رەنگە هەندێ خەسڵەت لای دەرھێنەرێك دەست نەکەون تەنها لە لابوور نەبێت، بۆ نموونە ئەکتەرێکی وەك (لۆرانس ئۆلیفیە) بۆ ماوەی شەش مانگ لە لابورە بەریتانیەکان کاری کردووە بۆ فێر بوونی ئیلقا لەشانۆگەری ئۆتیللۆی شکسسپیر.

نەك هەر تەنها بۆ ئەو ئەکتەرانەی هەوڵی پەرە پێدانی توانستی خۆیان دەدەن، بەڵکو بۆ دروست کردنی نەوە شانۆییەکانمان بەشێوەیەکی ئەکادیمی و پیشەیی، هەمیشە پێویستیمان بە لابوری شانۆیی دەبێت، بەتایبەت بۆ دروست کردنی ئەکتەرو دەرھێنەرو سینۆگرافکارو نەخشەساز کە ئێمە لە سەردەمی ئێستاکەدا بە گشتی لە زۆربەیاندا بێبەشین.

حەیدەر عەبدولڕەحمان